

Naslov originala:
KOROV, ILI PROTIV KNJIŽEVNOSTI
Marko Pogačar

Copyright © 2020 Marko Pogačar
Copyright © 2021 ovog izdanja KONTRAST izdavaštvo

Za izdavača:
Vladimir Manigoda

Izvršna urednica:
Jelena Nidžović

Lektura i korektura:
Kontrast izdavaštvo

Dizajn korica:
Dragana Nikolić

Prelom:
Anica Lapčević

Štampa:
F.U.K. d.o.o.

Tiraž:
500

Izdavač:
Kontrast, Beograd
Klaonička 2, Zemun
e-mail: jakkontrast@gmail.com
kontrastizdavastvo.com
facebook.com/KontrastIzdavastvo

MARKO POGAČAR

KOROV,
ILI PROTIV KNJIŽEVNOSTI

USPUTNA KNJIGA

KONTRAST
Beograd, 2021.

Tvoj je vrt odviše negovan, treba mu korova.
Donald Barthelme, *Raj*

U-BAHN

Treba obrađivati svoju smrt. Onaj Francuz Voltaire, ispostavlja se, jest i nije bio u pravu. Smrt kao suštinska kriza prosvjetiteljstva, individualno vrijeme kao procesu očito pretijesan kalup, predstavlja istovremeno sukus problema i njegov izostanak. Nedjelja je popodne, budućnost stidljivo vrebava i navijači Herthe još su dobro raspoloženi. Majke s kolicima na povratku iz gradskih parkova, pretrpanih u ovo rijetko vrijeme, zasićenih a opet prozračnih kao cvijet bazge; jedna okasnijela turska obitelj s piknik-opremom, psi i besposličari, tinejdžeri navučeni na ljepilo. Hrskav metalni glas najavljuje sljedeću stanicu, u zraku titra nešto nalik na strah ili svjetlo. Oni nestrpljivi, nenaviknuti na umor i čekanje ustaju, dok vlak podzemne željeznice iz tunela brza podignute glave, gordo, kao da se u mrak više nikada neće vratiti.

BERLIN

8. 7. 2016.

Njih četvero putuje u posjet plašljivom psu. Voze se u pregrijanom automobilu. Klima-uređaj je pokvaren, samo je jedan prozor moguće otvoriti, a od njih četvero troje otpada na muškarce koji se obilno znoje. Uz stakla promiču smrzle vjetrenjače, kuće žarkih i ružnih boja, krave, drveće jednako mirnih grana. U šoferšajbu, zamagljenu od znoja i daha, udaraju kukci različitih dimenzija, koji pri susretu s površinom eksplodiraju uz glasan *plop*, kao kada se krpelj baci u vatru. Jednom se u okno zabije nejasna crna ptica: kos ili mlada vrana. Od snage udarca staklo jedva primjetno napukne.

Pas je porijeklom s jednog od dalmatinskih otoka. Takva upornost granice, nemogućnost da je se zanemari ili pobjegne, golema voda kao veto na odlazak, sama je dovoljan razlog za paniku. Pas reži, odbija napustiti špajzu, bježi pod stol ili krevet. O užem porijeklu straha spekulira se na benzinskoj pumpi izgubljenju u još uvijek zelenim žitnim poljima, pumpi koju će začas progutati gluha noć svijeta. Ona misli da su psa tukli. On razvija tezu o zaboravu. More je šahovska ploča na čiji kraj nije moguće stići, a ako ga se ipak nekako dosegne, pijun se ondje nipošto ne mijenja kraljicom, barem ne automatski. Treći ne izražava mišljenje, a četvrti smatra da je pas previše čitao *Strah i drhtanje*, ili što drugo od Kierkegaarda, ili nešto od Ciorana.

Radio svira njemačke šlagere. Radio vrti nevažne vijesti. Radio krči babilonsku Lambadu. Zatim se, naizgled beskrajno, ponavljaju informacije o vodostajima rijeka, dalekih, blatnih tokova čija mu imena ne znače ništa i koje vjerojatno nikada neće vidjeti. U automobilu vlada grčevita, za njih posve neuobičajena tišina. Zadesi ih nekoliko crvenih svjetala, potom četiri pogrešna skre-

tanja. Kad jednom konačno stignu u gradić, noć je, i plašljivi pas odavno spava.

AVION

“Letimo na osam tisuća metara iznad nepismenih”, tako Dragojević, u prvoj pjesmi *Zvezdarnice*. Ne znam pišu li oni nepoznati pod nama, iako, po svemu sudeći – pišu. *Kod nas*, što je moguće reći jer je avion (koji se nalazi i u naslovu rečene pjesme) bio već gotovo prizemljio, u jednom dakle poprilično nedefiniranom i nakraju beznačajnome *kod nas* to si pravo (reći će: s punim pravom) uzimaju i najrazličitiji zločinci. Neki među njima, najčešće oni čije je područje djelovanja imalo veze s ratom, izabiru neježnu nišu antiratnog romana. Priznajem: knjigu koja se upravo odmata, pseudoknjigu, jednu ovlašnu bilježnicu, izmislio sam za potrebe godišnjeg natječaja. U njegovu je žiriju, potpomažući se mirnodopskim, financijskim nišanom, sjedila ličnost optužena za ratni zločin, od vlasti imenovana da po volji barata javnim, pisanju namijenjenim novcem. Eventualno dodijeljena sredstva namjerio sam, na tragu poetike nišana, iskoristiti *ciljano*, uplaćujući ih u svrhu dodatnog istraživanja, rasvjetljavanja i objavljivanja ratnoga puta dotične, s može bitnim (možda priželjkivanim) pravnim epilogom. Iako sam je osmislio, sabotazu nisam spremao sam. Podmetnutih je, kukavičjih aplikanata bilo više. Dotična je ličnost u međuvremenu, vjerojatno ukazom kakvog ureda za odnose s javnošću, iz žirija potiho sklonjena, a sredstva za pisanje izmišljene knjige dodijeljena su od strane trećih, hipotekom zločina neopterećenih lica. Tako, lišena neočekivano svoje mete i adresata, kao mina koja nije eksplodirala nego prdnula, curi ta knjiga u svoje neizvjesno, odjednom neobavezno ništa.

AUTOBUS

Nisu, uostalom, uopće u pitanju nepismeni. Vratovima danas najučinkovitije zavrću njegovane, na sastavcima u slavu boga i domovine uvježbane, dobro obaviještene ruke. Nepismenima se neke stvari još i mogu oprostiti, onima lišenim stihije ne. Kakva će, dakle, biti ta jednim propalim manevrom iznuđena, u svojoj pretpovijesti kao niz intimnih, uz promjenu mjesta vezanih zapisa zamišljena te konačno mutirana i hipertrofirana knjiga; košnica teksta, rečenični vampir i Frankenstein? Manje ili više: nikakva. Više ili manje: svakakva. Taksativna oda državnom zločinu, individualnoj krivnji i birokratskoj gluposti, iako će se o njima malo reći. Ponijet će lik putnog dnevnika, križ popabirčnosti, nedorečenost i nervozu jedne Kaffeehausliteratur, zbirke trenutaka kojima nije dano da se zbroje u crni minut. “Nikada ne vladamo našim putovanjem u toliko velikoj meri, sve do najsitnijeg detalja, kao kada se pripremamo za njega. Posle toga nam ostaje samo putovanje, koje je zapravo događaj tokom čijeg odvijanja gubimo svoje vlasništvo nad njim. Upravo to čini putovanja tako neizrecivo jalovima” – piše Mishima, pederski samuraj. Ne. Kontrola je prividna, a sjeme posijano. Mraz stege niti mit discipline neće spriječiti da, barem mjestimice, nikne u raskoš biljke. Uostalom, pripreme gotovo da i nema. Onaj tko putuje, rasipni? Tom se imaginarnom i posve stvarnom putniku bilo gdje može desiti bilo što, i jednako tako može mu se ne desiti upravo ništa. Obrađivanje vlastite smrti neizvjestan je posao, koji stoji u punoj suprotnosti sa štufom izvjesnošću njegovog konačnog ishoda.

Fusnota: “Više patlidžana, više tog elegantnog, smrtonosno nježnog patlidžana” – tako Mishima, u *Ispovijesti musake*. Možemo li Mishimu čitati kao neku vrstu inverznog Pasolinija, pederskog kauboja?

PIROVAC

29. 7. 2016.

“Svećenik odlazi, dolazi božanski književnik”, kaže stari Walt Whitman. Volio bih da je to istina. Volio bih da trenutno nisam tu.

Dugo, kao u snu koji jest i nije završio, nisam bio siguran jesam li ikad zaista stao u Pirovcu. Moguće, nekad u ono vrijeme, otad je dvadeset i više godina, kad su najgori među nama palili mačke, prosječni vrebali žene pračkama žičarkama (muškaraca smo se bojali) i sipali pijesak u rezervoare, a najbolji bili nazivani pederčinama. Nakon svega, teško je znati. Neki od onih nejasnih, rasutih bljeskova ljetnih sjećanja lako se mogao odviti ovdje: rastopljen sladoled curi po prstima, cvrčanje ulja u fritezi s Ledovim lignjama, vrisak toplog piva u grlu.

Danas bijelo svjetlo sipi iz neke neodređene visine, i gradić izgleda kao videospot sastavljen od nasumce slijepljenih kadrova takvih sjećanja. Produkcija je osrednja, scenografija odgovara produkciji, zvučna kulisa podsjeća na predratne filmove o džungli, sage u kojima je Johnny Weissmuller jedan, ali u kojima kao da ih je istodobno neusporedivo više, upravo beskrajno mnogo. Vlada estetika naroda, i cvili Narodni radio. Orguljaš u košulji boje breskve izvodi južnjački saudade, odsutno, prstima s predugim noktom prebire po klavijaturi i povremeno ispriča vic. Bliješte bijele plastične stolice, vjetar otkriva bedra stolova, šuplja žirafa drhti na način pihtije. Potom stariji parovi na posljednjem sladoledu prešutno potvrđuju da je deset prošlo i već se opravdano povući kući, lokalni rastamani s gitarom kasape “Redemption song”. Dvije brucošice iz Našica s nama nakratko podijele noć: miris užeglog ulja i kokica, čegrtaljke, golubovi i divlji pigment. Ničega da nas iskupi.

ZLARIN

31. 7. 2016.

Svaki dječak odrastao na jugoslavenskom primorju, P. čvrsto vjeruje, ima svoj najdraži brod Bijele flote. Njegova najranija sjećanja upućuju na svojevrstu nesklonost eleganciji linije, ljepoti pokreta. Prvo priziva socijalistički narativ o izgradnji i napretku, drugo ukazuje na ranu sklonost praktičnom hedonizmu. Panteon lađa dugo su činile danas rashodovana plovna dizalica Veli Jože, čija se silueta često mogla vidjeti očinski nadvijena nad Splitom, i na rivi usidrena parnjača Istranka, koja će iz Pule prema Metkoviću prevesti prijestolonasljednika, da bi iz Sarajeva vratila njegovo tijelo. Café na njenoj palubi služio je osamdesetih neobjašnjivo popularni gusti sok sa šlagom. Mnogo je toga tih osamdesetih bilo naprosto neobjašnjivo. Bilo je poslije, naravno, i drugih brodova. Liburnija, blaga Liburnija bezočno isječena, proćerdana Marina. Zatim započinje era Tijata.

Iskrcavši se na prvoj stanici pruge, P. se osjeti sretno usamljenim. Tu ničeg nema. Nema brzine ni naglih rezova, lažnog glamura i potonjeg uvijek gladnih, iznutra hladnih hordi, nema čak ni automobila. Žut toranj Leroja. Tri-četiri kafića s izmoždjenim tinejdžerima u dnevnoj smjeni. Dok noć prelazi u divlju noć, grupe na gaži sviraju Dina i Doorse, tijela se uspravljaju i povijaju, a zatim krv ključa i stvrdnjava se u krastu jutra. Plakat ispisan tehničkim rukopisom, hijeratskim pismom bezbrojnih Prehrana, Prerada, Uniona i Diona koje sa svakom smrću postaje sve više nečitko, ta crvotočina u izlogu jedinoga dućana (radi se dvokratno) poziva na snimanje milenijske fotografije. Vječnost igra na crveno. U šest do šest zavjereničko štektnje kultivatora, u prikolici više crveno odjevenih dumni. Odjednom, negdje od Žirja, helikopter; nekoliko klikova i onda opet tišina, dok je ne

razbije kultivator na povratku. U rano jutro još samo komarci štekću, postojano neprijateljski.

KOMIŽA

16. 8. 2016.

A sada lutam kao avet paštete, princeza mesnih doručaka. Šesnaesti je dan najokrutnijeg primorskog mjeseca, njegov trinaesti sat, i moja koža mi na nos izbija. Šesnaestog augusta 1930., dan nakon Ferragosta, Ujević uspoređuje Komižu s Filipinima, njenu vedrinu s onom Havaja. Jednu obilnu, užasom pojenu povijest poslije s neba udara isti zvizdan, fasade se rune u sitnu prašinu. Jedan pacov, zatečen nespreman i na prepad odsječen od svijeta, panično njuška propinjući se opkoljen kamenom. Jedva vidljivi crveni natpis poručuje: “Vis treba da postane druga Malta”. U zraku, zaista, titra nešto od slobodne teritorije. Piloti u kratkim jaknama s krznenom kragnom ipak su nestali. Pamte ih samo prgave starice kojim su nekad, kao djevojčicama, dijelili pločice čokolade; čak ni konobari s terase hotela Biševo više nisu u uniformi. Te su se tridesete godine rivom, piše Ujević, motala tek nekolicina Čehoslovaka. Ni danas, izuzme li se nešto nautičara, situacija s turistima nije bitno drugačija. Tvornice sardina, pred kojom su se, slične i same ljuskama goleme, za priču sazrele divlje sabljarke, kubističke sabljarke spremne da se odmetne u mit, srebrile tada čitave padine konzervi međutim odavno nema. Trebalo bi osnovati književno-ribarsku Ligu za samopomoć, nastavlja Ujević. Franci Blašković dodaje: i Ligu za borbu protiv turizma. Udara škura bura, sutradan kristalno jasan dan, pogled na Monte Gargano. Vitićev paviljon, srećom obnovljen, nesrećom trajlavo,

opet prokišnja i na podu se formiraju lokvice. Moguće da se do noći sliju u nekog moćnog, pravednog Terminatora, koji će otok spasiti. Pacov ne pronalazi izlaz, djevojke grabe mladiće, mladići ganjaju kokoši, panika kratkih susreta. Duboko dolje predu potopljeni bombarderi. "Srce, šaljem ti hladnu dopisnicu."

BROD

Smiriti se u smrti. Teško da je moguće misliti štogod gluplje i za živ duh tako uvredljivo. Duh, pritom, nipošto ne treba miješati s dušom. Duh je sve, a duša ništa.

BEČ

31. 8. 2016.

Iz petog u drugi okrug. Natrag u prostranu, miješanu radničku četvrt na Dunavu, gdje se nalazio naš prvi zajednički stan. Drugi okrug je otok, sa svih strana okružen je mutnom i slatkom vodom, iako to većina njegovih stanovnika iz dana u dan zaboravlja, sasvim nesvjesna svoje neočekivane, nadrealne odsječenosti od svijeta.

Osim pogleda ravno niz sklisku os zapada, njezino križanje s rutama mlažnjaka koji se kao muhe roje oko otvorene rane Schwechata, odlazak iz Zentagasse, koja nosi ime po jednom vojvođanskome gradu, prijeti gubitkom izravnog kontakta s poezijom. Dva bloka niže stanuje Friederike Mayröcker, matrona

njemačkog pjesništva. Ernsta Jandla, i samog pjesnika radikalnog neoavangardističkog prosedea, pokopala je ima tom šesnaest godina. Sada su joj devedeset i dvije, živi sama, ujesen objavljuje knjigu. Crna Kleopatra-frizura zabljesne na vrhu ulice, među izlozima bordela, urara, prodavača tepiha i kamenoklesara, i tek prigušena daktilografija štapa upućuje na to da je Frau Mayröcker pohađala gimnaziju, pisala, flertovala i griješila još prije Anschlusa. Jedan od rijetkih opipljivih dokaza o korisnosti poezije za zdravlje. U svakom slučaju mnogo uvjerljiviji od Tadijanovića.

Vreće vučemo u bečku najveću židovsku četvrt. Prvi put stanovništvo je odavde izgnano, a sinagoga spaljena 1670. godine. Na njenom mjestu podignuta je crkva sv. Leopolda, koja i danas stoji. Dva stoljeća poslije Waffen SS, praćen pečatima naoružanom bulumentom službenika u sivim i braun odijelima. Nalivpera boje njihovih očiju u koru kestena krasopisom su unijela jedno maleno *judenfrei*. Sve to u uredima bijelih zidova u čiji kreč nisu ostali usječeni tragovi noktiju, čiji su pisari ubrzo masovno pomilovani. Ritual peluda lipe. Naša kuća, iz koje su četrdeset i četiri čovjeka otjerana u plin i plamen, pred njom rabin na romobilu, štedi korake čiji je broj na šabat strogo ograničen, dječaci s jarmulkama i pletenicama skaču na uličnim trampolinima, u hladu heklaju Turkinje. Uzidane mjedene kocke s imenom i datumom deportacije, kad na njih staneš, ne odbace te u nebo, jer te za tlo prilijepi žvakaća guma smrti.

Zatim Jugoslaveni, Poljaci, Rusi, umorni Arapi. Pleme austrijsko, kojem pripada stan preko puta. Otac, majka, kćerka i mačka, sve skupa nekih tristo pedeset kilograma. Die Freikörperkultur složno prakticiraju svi, mačku uključujući. Bečko je bablje ljeto i prozori su u Odeongasse širom otvoreni, a ja sasvim drugačije, očito pogrešno pamtim onaj Hitchcockov film. Potamni, kestene. Dođi zimo, dođi i usiri nas; spusti na nas svoje snježne rolete.

LJUBLJANA

7. 9. 2016.

Pjesnici s poezijom veze imaju otprilike koliko vlasnik voćnjaka s učinkom voćnog soka. Najbolje bi, uz rijetke iznimke, bilo kada bi ih posve izbjegli susretati. Stih treba poslati u svijet vezanih ruku, a autora od krvi i mesa izuzeti iz mistifikacije, ne ovaploćivati ga u ikonu. Pjesnik Krstitelj. Pjesnik Kap Svete Krvi. Pjesnik Andrea Doria, linija koja nezadrživo tone.

Slučaj je htio da se, pošto smo F. Mayröcker zavještali nekim novim i nepoznatim susjedima, na više tjedana uselim u stari stan Daneta Zajca. Zajc, otac velikog crnog bika koji riče i riče ususret jutarnjoj rumeni, stanarsko je pravo dobio od Društva pisateljev. Samodoprinos, miris repe i lakiranih parketa na Prulama, nedaleko Ljubljance, pogled na dječji vrtić. Kad se prije jedanaest godina pjesnik stopio sa svojom antologijskom “Kepom pepela”, stan je vraćen u posjed Društva, pa u njemu odnedavno odsjedaju pisci. Na jednog pisca dođe dvadeset policajaca i barem po jedan ubojica.

Sada već davno, u zaboravljenoj zajedničkoj zemlji – zrak je punio miris mazuta i mokrih golubova, kiše koja iz nas izvlači ono najgore – prolazio sam kroz ovaj grad umotan u prljavobijele, od stalnog pranja gotovo prozirne pelene. Vozili su me okolo vlakom, tako, od jedne točke do druge po toj zemlji od koje će preostati samo ime da vidim Alpe, da vidim željezare, rudnike, šume i gorska jezera, a ja sam slinio u maramice sa slikom Kekeca i istovarivao se u te svoje pelene. Negdje do druge godine, kažu, jeo sam dok se ne bih isповраćao. Sisao bih i gutao, naprosto sam usisavao u sebe svijet sve dok ga ne bih bio fizički pun, a zatim bih ga poslao natrag. Majka je tvrdila da je u pitanju pobuna mrtvorodenog, refleks koji se, jednom kada sam progovorio, pretočio u neprekidnu verbalnu dijareju.

I danas, svakodnevno mi telefonira. Jednostavno podigne slušalicu i kaže nešto o vremenu, ili ispriča priču s pošte. Ta telegrafska izvješća prijete da postanu moja jedina veza sa svijetom. Pjesnika je sve manje. Tomaža je požderao rak, Aleša srušio šleper. Gregor je u Beču, Tibora guta kazalište, Primož i Ana imaju bend. Vedar je dan indijanskoga poletja, kako su u Deželi saželi najljepše, najtužnije godišnje doba, zamijenivši balkanske babe američkim domorocima da bi ih podsjećali na Kaliforniju, na njene snove, onu pjesmu s *Morrison Hotel*. Kao pospana škarpi na suton se spušta na Tomostovje, žamor grada uzlazi do razine ugodne bijele buke, da bi najednom nepovratno nestao. Uspoređujem Plečnika i Prešerna, Kredaricu i Kostariku, Dubrovnik i duende. Uspoređujem dok se oko mene potpuno ne smrači.

AVION

Nikakvo visokokaratno, rijetko, minuciozno brušeno drago kamenje, nikakav barocco zatečen u sjetnoj školjci. Samo slučajne naplavine, neselektivna stihija, korov i makija. *Disjecta membra*.

RIGA

13. 9. 2016.

Ulazio je u Staljinove sestre bez zaštite, penjao se po njima kao da će ih jebati. Svih sedam, pa onda one odbjegle u provinciju. Potom je prizemljio, pokupili su ga Arvis i Eva, a zatim se, kao tijesan skafander, oko likova zakopčala noć.

Sjećao se kako je prije desetak godina gradskim ulicama lutao bez ikakvog cilja i razloga, da je također bio septembar i da je sipala kiša nalik na kišu iz nezavisnih filmova o ljubavima u srednjoj Evropi, ljubavima koje na neki od ovakvih dana nesretno završe jer se protagonistima (on je proćelav, ona u pletenoj dolčeviti) na glavu sruči desetljećima akumuliran ledenjački nanos hladnoratovske politike, vizno-režimskih zavrzlama ili, naprosto, pretjerano gustog života. Bio je zastao nasred mosta na Daugavi i dugo pogledom ispraćao teglenice pretovarene šljunkom i ugljenom, trudeći se da pljuvačkom, koja je padala paralelno s krupnim kapima kiše, nacilja ravno u crno oko dimnjaka.

U ulici Krišjāņa Barona, neke vrste lokalnog Vuka Karadžića, naprasno ga sustiže pravi život. Ustaje grad, iznošen i odjednom divlji, razuzdaniji nego ga priča pamti. Na scenu stupaju do sada nepoznati zadimljeni barovi i lokali, slastičarnice i pretrpani caffèi knjižare; poneki latvijski, ruski i američki pjesnik, grupa Orbita, prozračne djevojke što jedu boršč i nešto manje prozračne profesorice njemačkog što jedu peljмене. Priči je potrebna scenografija. Secesija, da; ona nešto svedenija, stroža, s pečatom ovdašnjeg, uskoro istrijebljenog židovstva, više no raskošne građevine Eisensteinova oca. Ciglene dvokatnice i trokatnice, baltičke drvene kuće, neoklasika, socijalistička moderna imenovana prema moćnicima u čijem je mandatu podignuta, sve u nekoliko blokova u kojima ponekad netko nekoga udavi, a netko treći zakači batine. Najcjenjenije su, začudio bi se čovjek, staljinke. Rijeka paluca prema svojem baltičkom ždrijelu, dimnjaci se približavaju oblacima, i jedna od odbjeglih Sestara (crvena zvijezda je otpiljena, pa vršak poput čačkalice nabada nebo) za prugom tone u prvu tamu. Piće pred spavanje u tihoj hruščovki, podijeljen taksii, i jedan po jedan nestaju Semjon, Sergej, Inga, Eva, Arvis i drugi, i noć nastupa kao pasus i točka.

Već je jutro, miriše kafija; najdraža latvijska riječ.

LAVOV

16. 9. 2016.

Svaki milijunski grad u Sovjetskom Savezu mogao je, barem načelno, računati s mrežom podzemne željeznice. Oni manji morali su se zadovoljiti cirkusom. Kakve raskošne kupole, ipak, pupaju pod nebom Moskve, Kijeva, Lenjingrada! – misli sjećajući se kratkih boravaka Moire Orfei u njegovom rodnom, užarenom mediteranskom gradu. Cirkusi periferije morali su pristati na nešto manje glamura. Tako da se organskije uklope u cjelinu; skladnije isprepletu život i umjetnost, utegnuta u sjajni triko. Onaj riški podignut je krajem devetnaestog stoljeća u blizini središnje stanice, nad ulazom mu se propinju dva bijela ata i otvoren je čitave godine. Lavovski je u pravom smislu sovjetski: datira s kraja šezdesetih i podsjeća na ranoholivudski leteći tanjur. Točke s lavovima su, razumije se, i dan-danas ondje uobičajena stvar.

Polu stoljeća nakon njegova prizemljenja na Gorodocku ulicu Ukrajina je u tihom ratu. Ovdje, na zapadu zemlje, okus oružja osjeća se prije svega kroz posljedice teške ekonomske krize. Tečaj grivnje pao je za tri puta od njegovog posljednjeg posjeta, a kravatom zagušen TV voditelj neformalno mu, prije no bljesnu reflektori, kuću predstavlja kao nastalu za vrijeme Majdanskih gibanja. Njen politički program sažme u parolu koja se, glasno ili u polušaptu, od veže do veže poput konfeta rasipa prigradskim cestama: “uostalom mislimo da Putina treba objesiti”.

18. 9. 2016.

Ovdje se prvi put pojave poštari Milo i Angelo, sablasni poštari koji nikad ne zvone. Presretnu ga na recepciji hotela Lavov i

uruče mu, četveroručno, prvu od dopisnica o njegovoj nesreći. Hotelsko zdanje s hiljadu soba, jednako sablasno, podignuto je otprilike kada i cirkus. Nekoć su u njemu odsjedali socijalistički biznismeni, sportski timovi (iznad svih gimnastičari i čedne klizačice), izviđači i studenti s razmjene. Po osamostaljenju sobe se uglavnom izdaju na sat i klijentela postaje sve sumnjivija, da bi se u posljednje vrijeme ustalila relativno sretna kombinacija svega navedenog, upotpunjena s nešto turista. Potom on pređe cestu, i kao izgublenu kovanicu usisa ga grad što je hotelu dao ime.

Preko, usred složenog arhitektonskog dokumenta čije posljednje stranice nose potpis crno-žute monarhije, na vlažnom uglu upire se o kužne zidove gostionica K Zlatnoj ruži. U njenom imenu, uz plamen, čađu i dim, stislo se sve što je od sinagoge koja je ondje stajala ostalo. Vikendom, uz sveprisutne, ali nejasno ocrtane figure Mila i Angela, unutra navodno caruju kockari.

Lemberški restorani i barovi i inače su priča za sebe. Sve je priča za sebe. Vrata “tajnog” restorana Masonska loža otvara sumnjiv muškarac u šlafroku sa živim zecom pod miškom, zahod je u sefu obložen lažnim dolarima. Krivka je bunker ukrajinskih kolaboracionista, u kojem do zuba naoružani banderovci pozdravljaju sa “Slava Ukrajini!”. U Brlogu Alisu uvijek iznova proganjaju košmari s one strane ogledala. Slastičarnica Pingvin – neon, borosane, sigurni snovi – ipak još izgleda kao da se ni osamdesete nisu dogodile. Sklon čokoladi i sjećanju, on sasvim logično preferira klasičnu poslastičarnicu Pingvin.

Ondje sjedi, oklijevajući da otvori dopisnicu. U pet ujutro otpavlja se na vokzal i s nešto sušenih haringi zatvara se u ona meka, nezamjenjiva dva kvadrata za troje, u kojima je potpuno sam.